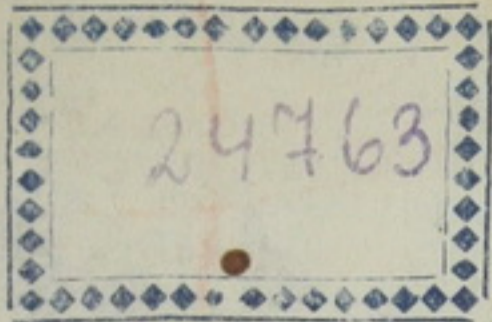

В. АПАМАНЮК

Касандра

**ВИДДАВНИЦТВО „КУЛЬТУРА“
ДЕРЖ-ТРЕСТУ „КИЇВ-ДРУК“**

В. АТАМАНЮК

КАЛАМАР

Державна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРСР
№. 24763.

ВИДАВНИЦТВО „КУЛЬТУРА“
ДЕРЖТРЕСТУ „КИЇВ-ДРУК“
1929

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в „Літопису Українського
Друку“, „Мартітовому репертуарі“
та інших публікаціях Української
Міжнародної Палати.

Обкладинка та малюнки Євг. Рачева.

Центральна
наукова бібліотека
АН УРСР
Акт № 197 92
№ 12 652-29

ВНООФУ
Звірено 20 07 р.

Київськ. Окрліт № 1606
Трест „Київ-Друк“
6-адрук. вул. Леніна, 19.
Зам. 337—10.000—1929

I.

— Ну, я тобі кажу, не вмочай в мій каламар, — сказала Ганнуся до своєї сусідки по лавці, Оксанки, і затулила рукою свого каламаря.

— Та хіба я тобі з'їм, — виправдовувалася Оксанка.

— Не хочу! Не хочу! Не хочу! Розумієш? — заверещала Ганнуся.

Оксанка подивилась на свою сусідку жалібними, блискучими очима; хотіла була прохати дозволу ще сьогодні покористуватися з її чорнила, але потім подумала, що Ганнуся все одно не дасть, бо вона дуже вперта, а в неї, в Оксанки, все одно не буде й завтра, і післязавтра каламаря... Мамі нізащо купити.

Оксана зідхнула важко, зложила свій зшиток і поклала перо.

— Я не буду носити для всіх свого каламаря! — докинула сердито Ганнуся.

В неї був новесенький скляний каламар із шийкою, загорненою досередини. Він був низенький, широкий, а на дні була квіточка. Такого каламаря не було ні в кого в групі і Ганнуся дуже ним чванилася. Здебільшого в дітей були шкляночки, а в бідніших і тих не було. Всі діти заздріли Ганнусі, а вона, знаючи про це, ще більше пишалася. Не дозволяла нікому й пера вмочити. Зразу здіймала крик, що вона не буде свого каламаря для всіх носити.

Саме в той момент підійшов до їхньої лавки вчитель і, побачивши, що Оксана не пише, звернувся до неї:

— Оксанко! Чого ж ти не пишеш?

— В мене каламаря немає.

— Тоді в Ганнусі є.

Оксанка несміливо глянула на Ганнусю, спустила очі й мовчала.

— Ганнуся ж добра дівчина і товаришка, вона не одмовить тобі, — говорив учитель.

— Ганнуся каже, щоб я не вмочала перо... — промовила Оксанка.

— Як? Невже Ганнуся жаліє своїй сусідці й товарищі капельку чорнила? — дивувався учитель.

— Бо вона мені заплямить зшитка, — буркнула Ганнуся. Їй самій було соромно свого поганого вчинку.

— Але коли Оксанка буде акуратно поводитись, то ти їй дозволиш?

— Та хай вмочає, — сказала Ганнуся. — Тільки обережно, не заплямуй мені зшитка, — звернулась вона до Оксанки.

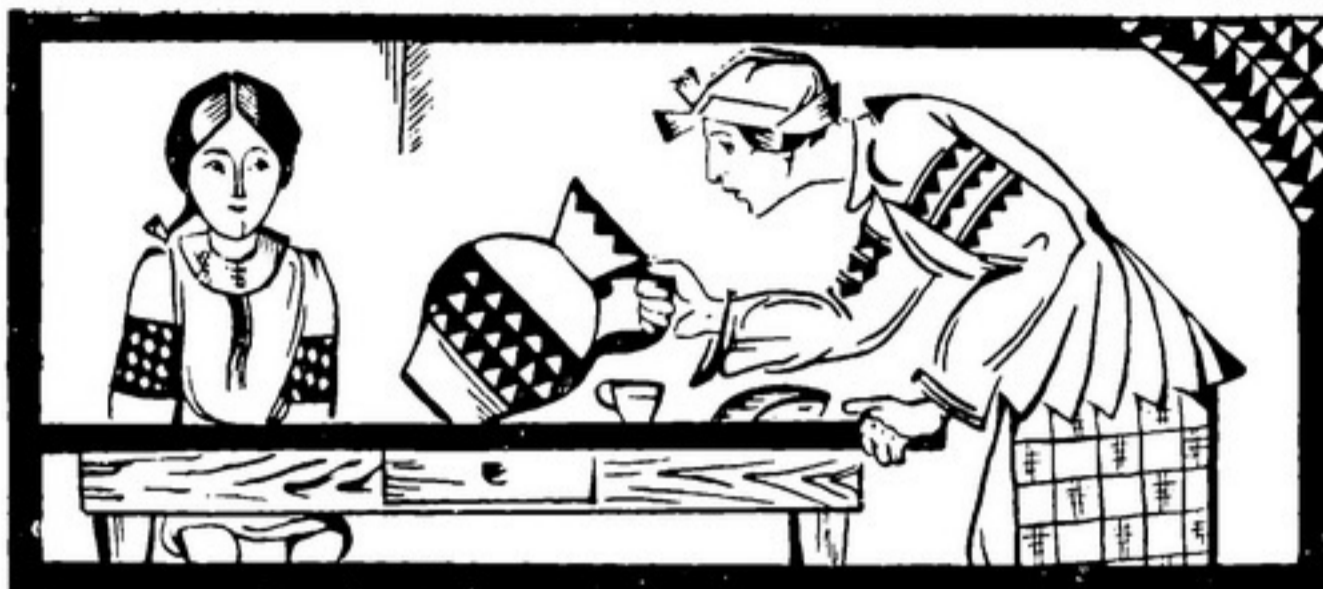
Оксанка вийняла свій зшиток, взяла перо, обережно вмочила його в Ганнусин каламар і почала писати.

Учитель пішов далі.

— Не може собі принести каламаря, неможниця нещасна! — бурчала незадоволено Ганнуся

Оксанці підкотилися сльози до очей, але вона прикусила губи й мовчала. Тільки перо бігало в маленькій ручці по папері, тихо скрипіло й пищало.

II.

— Мамочко, купіть мені каламаря, — просила Оксанка свою маму ввечері, — я зробила б собі чорнило з оливця і мала б чим писати. Без каламаря ніяк не можна...

— Мало в мене видатків? Бачиш, хліба немає, світла нема, дров треба, а ти — каламар! Обходься, як знаєш. А не можеш, сиди дома. Черевиків рвати не будеш. Куди тепер до школи, коли їсти нічого.

Так казала мама прибираючи зі столу. Вона щойно прийшла з роботи і поспішала ще до сусідки одержати гроші за той тиждень. Ввесь тиждень проробила, а грошей не було; так оце кожен день за ними й ходить.

Оксанка замовкла. Вона знала, що мама не купить, бо на це грошей не вистачало. Тепер

мама відмовила, значить, даремно просити. Оксанка важко зідхнула.

І чому вони бідні, чому не багаті? Оксанка тоді купила б собі каламаря, такого вже гарного, що куди Ганнусин. І вона не була б така недобра, як ця куркулька Ганнуся, вона всім давала б користуватись з свого каламаря. Всім, в кого немає каламаря, і тим, хто забув свого вдома — всім; і словечка не говорила б, щоб їм не було важко, що в їх немає своїх каламарів.

Мама давно впоралась і вибігла до сусідки.

Оксанка розгорнула свою книжку і, присутуючи сліпака-каганчика, хотіла читати. Тільки хотіла, бо думка її літала далеко від книжки. Вона пригадувала сьогоднішній день, думала, що завтра ніяково показуватись без каламаря до школи, а каламаря не буде... Вона думала взяти з собою маленьке горнятко і в йому розвести чорнило, або шкляночку від олії; тільки жаль, що малої немає. Будуть діти сміятися. Оксанка передумувала, як би порадити собі, але нічого не могла придумати.

Рипнули двері, увійшла мама. Оксанка нахилилася до книжки і стала читати. Не хотілось показувати матері сліз.

— На тобі каламаря, дістала я, тільки гляди його як ока в лобі, — сказала мама і подала їй каламаря.

Оксанка підвела очі на каламаря, і вони заблищали так ясно, як свіжі краплини хвильового

дощу на польових волошках. І сльози, і радість, і любов, і вдяка матері, все злилося в один радісний, чарівний блиск дитячих очей.

Мама подала їй каламарчика, такого точнісінько, як у Ганнусі. Просто не віриться. Оксана витягнула обое рученяток до маленької шкляночки.

— Тільки гляди, як розіб'єш, так не показуйся краще до хати, — сказала мама. — Це мені із платні вирахували за його.

— Добре, мамочко, добре. Ніколи не розіб'ю його, — щебетала щаслива Оксанка й оглядала каламар зо всіх боків. Маленькі, рожеві рученята стискали його, пригортали, пестили наче

ляльку. Оксанка зразу взялася робити чорнило з олівця.

— Хунт хліба коштує. Як розіб'єш, тиждень хліба не дам. Гірко приходяться ті хунти...— говорила мама.

— Не розіб'ю, мамочко, ніколи!— впевняла Оксанка і цілувала маму.

Того дня довго Оксанка розглядала свій подарунок вже й на ліжку, так з ним і заснула.

III.

На другий день всі заздрили, на Оксанчин каламар дивлячись.

— Такий достоту, як у Ганнусі, — говорили всі.

— Ні, не такий! - сперечалася Ганнуся. — В мене шкло тонше і чисте-чистесеньке.

— Зовсім ні! Однаковісінькі, — настоювали всі.

Оксанка була щаслива. Ганнуся була невдоволена, що її сусідка має такого самого каламаря. Вона рада була б свій похвалити, а Оксанчин погудити.

Ганнуся дуже неспокійно сиділа на лекціях. Оксанчин каламар не давав їй спокою. Вона бажала собі, щоб Оксанчин каламар вискочив із парти і розбився. От було б добре, коли б каламар міг скакати! Скочив би і — пропав. Тільки

б у неї залишився такий каламарчик. Або коли б Оксанка випустила його з рук, як буде нести додому. Або коли б хто із хлопців ударив камінцем по її каламарі. Або коли б із печі цеглина одірвалася і впала саме на Оксанчин каламар. Він же й стоїть близько печі...

Такі думки не виходили з Ганнусиної голівки і вона дуже неуважно сиділа на лекціях.

Коли вийшли з кляси, Ганнуся йшла недалеко від Оксанки і не зводила очей з її каламаря. Їй здавалося навіть, що Оксанчин каламар кращий за її. Так. Напевно кращий. Він... У тім — ой, лишенько!

Ганнуся, задивившись на Оксанку, спіткнулася на східцях і — бах додолу. На камінній долівці забряжчали шматочки тоненького скла і розлилася чорна кров каламаря. Ганнусин каламар розбився. Всі сторопіли. В Ганнусі текла кров з пораненого пальця, але вона того не бачила, не чула. В її вухах дзвенів брязкіт маленьких шматочків скла. Обличчя її витягнулося зі страху і вона плакала на ввесь коридор. Діти дехто сміявся, дехто втішав її.

— Покинь, дурна. Чого там плакати. Мама другий купить.

— Ага, купить. Мама битиме мене. Вона не дозволяла брати каламаря до школи; це я нишком узяла, — гірко плакала Ганнуся.

— Щоб знала, щоб не чванилася, — сказав якийсь недобрый хлопець.

— Я тепер додому не піду... — ридала Ганнуся. — Ой, ой, що я буду робити?

Діти помалу розходились. Ганнуся сиділа на долівці біля розбитого каламаря й плакала.

— Що мені мама скаже? Що мені мама скаже?

Оксанка думала: мама не дозволила брати каламаря, а вона таки взяла, ще й розбила... Ой, дістанеться їй!

Оксанка подивилася на свій каламар; він ніби усміхався до неї посиньо-золотим сяйвом. Жалько їй його...

— Ой, що мама скаже! Не піду додому... — голосила Ганнуся.

Оксанка рішуче підбігла до Ганнусі й простягла їй свій каламар.

— На, Ганнусю. Візьми. Він такий самий, як твій.

І зникла за дверима.

Ганнуся, сидячи посеред коридору, держала в руках цілий каламар і дивилася на його великими заплаканими очима, не знаючи: сон це, чи правда.

Центральна
наукова бібліотека
АН УРСР
Акт № 197 92
№ 18 652-29

652-29 ~~6868~~

Ціна 12 коп.

РЛ
№ 3137

117

ш.с.р

СКЛАД ВИДАННЯ:
ВИДАВНИЦТВО „КУЛЬТУРА“
ДЕРЖТРЕСТУ „КИЇВ-ДРУК“
Київ, Пролетарська, № 1. Тел. 49-76.

172-03

3273